

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA‘LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

NAMANGAN TO‘QIMACHILIK SANOATI INSTITUTI

“TASDIQLAYMAN”

Namangan to‘qimachilik sanoati instituti
rektori

Q.M. Xoliqov

2024 yil "28" 08

Ro‘yxatga olindi:

2024 yil "28" avgust

**XOMASHYONI TEJASH TEXNOLOGIYASI NAZARIY
ASOSLARI**

O‘QUV DASTURI

Bilim sohasi:	700000	– Muhandislik, ishlov berish va qurilish
Ta‘lim sohasi:	720000	– Ishlab chiqarish va ishlov berish sohalari
Mutaxassislik:	70721201	– To‘qimachilik mahsulotlarini texnologiyasi (trikotaj)

Namangan-2024

Fan/modul kodi XATTNA 1306		O'quv yili 2024-2025	Semestr 3	Kreditlar 6
Fan/modul turi Asosiy		Ta'lim tili O'zbek		Haftadagi dars soatlari 6
1	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Xomashyo tejash texnologiyasi nazariy asoslari	90	90	180
2	4.Fanning mazmuni: Fanni o'qitishdan maqsad Yuqori sifatli, zamon talabiga mos keladigan, xaridorgir chiroyli trikotaj mahsulotlarini ishlab chiqarishda mashinaning texnologik imkoniyatidan kelib chiqib donali trikotaj mahsulotlarini yarata olish va ushbu talabalarni bajarishda muayyan sharoitlarga mos holda yo'nalish profiliga mos bilimlar darajasi bilan ta'minlashdir. Fanning vazifasi Talabanning ushbu fan bo'yicha olgan nazariy va amaliy bilimlarini real sharoitga qo'llash bo'yicha ko'nikmalar hosil qilishdir. "Naqsh hosil qilish nazariy asoslari" fanini o'zlashtirishda magistr - trikotaj to'qimalarida ranglardan foydalanish naqsh elementi va kompozitsiyasi, naqsh turlari. -Naqshning shakllantirishning nazariy va amaliy usullari, tuzilish elementlari, ularning joylashuvi haqida tassavurga ega bo'lish. -Naqshli trikotaj to'qimalarining tasnifi, asosiy turlari tuzilishning o'ziga xosligi, o'lchamlari xususiyatlari vanaqshli trikotaj to'qimalarini loyihalashda nazariy va amaliy usullarni bilishi va ulardan foydalana olishi -Aralash trikotaj to'qimalari,ularning tasnifi, mahsulot turlarini kengaytirishda va sifatini oshirishda ularning ro'li, trikotaj to'qimalarda naqsh hosil qilishning nazariy va amaliy usullari va zamonaviy usublari, naqsh hosil qilishda computer texnologiyasini qo'llash malakalariga ega bo'lish -barcha to'qimachilik texnologiyalari majmuasida trikotaj ishlab chiqarish texnologiyalarining o'rni, rivijlanish sur'atlari haqidagi ma'lumotlar			

bo'yicha yetarli ko'nikmalarga ega bo'lishi

II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)

II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

1-mavzu. "Xom ashyo tejash texnologiyasi nazariy asoslari" fanining mazmuni, predmeti va metodi

"Xom ashyo tejash texnologiyasi nazariy asoslari" fanining mazmuni, predmeti va metodi. "Xom ashyo tejash texnologiyasi nazariy asoslari" fanining maqsad va vazifalari. Xom ashyo haqida umumiy ma'lumotlar.

2-mavzu. Trikotaj ishlab chiqarish sanoatida homashyodan samarali foydalanishning zamonaviy holati.

Trikotajda naqsh hosil qiluvchi asosiy elementlar, asosiy omillar va trikotaj fakturasining va to'qima tuzilishini o'zgartirish orqali zamonaviy trikotaj-to'quv dastgohlarida xom-ashyodan samarali foydalanish.

3-mavzu. Trikotaj mahsulotlarini turli usullarda ishlab chiqarish hisobiga homashyo sarfini kamaytirish

Zamonaviy trikotaj to'quv dasgohlarida to'qima turini va texnologik ko'rsatkichlarini o'zgartirish orqali turli usullarda ishlab chiqarilayotgan maxsulotlarning xom ashyo sarfini kamaytirish.

4-mavzu. Turli usullarda mahsulot ishlab chiqarish hisobiga homashyo sarfini kamaytirish. Bichish usulida trikotaj mahsulotlarini ishlab chiqarish.

Zamonaviy aylana ignadonli trikotaj-to'quv dasgohlarida mahaliy xom-ashyolardan samarali foydalanish va bichish usulida olingan maxsulotlarni xomashyo sarfini kamaytirish usullari.

5-mavzu. Yarim muntazam usulda trikotaj mahsulotlarini ishlab chiqarish. Muntazam usulda trikotaj mahsulotlarini ishlab chiqarish.

Yassi fang trikotaj to'quv dastgohlarida trikotaj matosi va mahsulotlarida rangning ahamiyati va xususiyatlari. Trikotaj matosining ornamentidagi rang va ularning moslashuvi. Ranglarni fazoviy qo'shish samarasini mato naqshini shakllantirishda mahalliy xomashyolardan samarali foydalanish.

6- mavzu. Tukli trikotaj to'qimasidan donali trikotaj olish hisobiga homashyo sarfini kamaytirish.

Trikotaj to'quv dastgohlarida qo'shimcha elementlardan samarali foydalanish orqali tukli trikotaj to'qimasidan donali trikotaj olish hisobiga homashyo sarfini kamaytirish.

7-mavzu. Yassi ignadonli fang mashinasida trubkasimon tukli trikotaj olishda mashina ish unumdorligini oshirish yo'llari..

Yassi ignadonli trikotaj to'quv dastgoxlarida tuklitrikotaj matirialarini olish usullari va mashinani unumdorligini oshirish yo'llari

8-mavzu. Homashyo sarfini tukli trikotaj to'qimalaridan foydalanish hisobiga kamaytirish. Yeukli trikotaj matirialarini ishlalab chiqarishda xom ashyo sarifini kamaytirish yo'llari

9-mavzu. Xalqa xosil qilish jarayonida tukli ip tarangligining tadqiqoti Yopqichli tukli trikotaj ishlab chiqarish usullarining tasnifi.

Halqa hosil qilishda press trikotaj to'qimasining halqa effektlarini taxlili, press xalqasi hosil qilish nazariy asoslari. Bir va ikki qavatli press to'qimalari, press xalqasi indeksi, press xalqali trikotaj tuzilishi va xususiyatlari.

10-mavzu. Trikotaj strukturasiga aralash trikotaj to'qima elementlarini kiritish hisobiga homashyo sarfini kamaytirish

Trikotaj to'qimasini ishlab chiqarishda to'qima elementlarini kiritish xisobiga xoashyo sarifini kamaytirish.

III. Lobaratoriya mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Lobaratoriya mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Boshlang'ich halqa qatorini to'qish usullari bir va ikki ignadonli paypoq to'quv avtomatlari, yassi ignadonli avtomatlar misolida
2. Ajratish halqa qatorlarini to'qish usullari LONG XING, HANMA mashinalar misolida
3. Trikotaj to'qimalarining badiiy loyihalashda kompozitsiya asoslari
4. Paypoq mahsulotlarini tovon va uch qismlarini to'qish usullari LAMBDA paypoq to'quv avtomatlari misolida.
5. Tanda to'quv mashinalarida donali mahsulotlarini to'qish usullari
6. Paypoq mahsulotlarni to'qish jarayonini IKT yordamida dasturlash va aylana ignadonli LAMBDA paypoq avtomatida amalga oshirish.

Lobaratoriya mashg'ulotlar multimedia qurilmalari bilan jihozlangan auditoriyada bir akadem guruhga bir o'qituvchi tomonidan o'tkazilishi lozim. Mashg'ulrtlar faol va interaktiv usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagog va axborot texnrorgiyalar qo'llanilishi maqsadga muvofiq.

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Tavsiya etilayotgan mustaqil ishlarning mavzulari

1. Amaliy mashg'ulotga tayyorgarlik

	2. Trikotaj maxsulotlarini ishlab chiqarish korxonalaridagi to'quv mashinalarining tizimlarini o'rganish. 3. Respublikamiz qo'shma korxonalarida o'rnatilgan zamonaviy to'quv mashinalari to'g'risida asosiy ma'lumotlarga ega bo'lish. Trikotaj to'qimasi turlari. 4. Respublikamiz qo'shma korxonalarida o'rnatilgan zamonaviy to'quv mashinalarining kinematik sxemalariga qisqacha izoh bera olish 5. Zamonaviy to'quv mashinalarining ish unumdorligini bilish va ularga ta'sir etuvchi omillarni o'rganish. 6. Zamonaviy trikotaj mashinalarining donali trikotaj maxsulotlarni olish texnologik imkoniyatlari Jakkard trikotaj to'qimalsri turlari. 7. Zamonaviy trikotaj mashinalarining paypoq maxsulotlarini olish texnologik imkoniyatlari.. Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan referatlar tayyorlash va taqdimot qilish tavsiya etiladi.
3	V. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar): Xom ashyo tejash texnologiyasi nazariy asoslari fanini o'zlashtirish orqali talaba: - Barcha to'qimachilik mahsulotlari texnologiyasi; trikotaj texnologiyasiga oid asosiy tushunchalar; -Bosh, hosila, naqshli va aralash to'qimalaming tuzilishi, xususiyatlari va ulardan foydalanish haqida tasavvurga ega bo'lishi kerak; -Trikotaj to'qimasi tuzilishi; -Trikotaj to'qima turlari, xususiyatlarini va texnologik o'lchamlarini; - Turli trikotaj mahsulotlari ishlab chiqarish usullarini; -Xom ashyodan samarali foydalanish yo'llarini bilishi va ulardan foydalana bilishi kabi bilim va ko'nikmalarga ega bo'ladi.
4	VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari: • ma'ruzalar; • amaliy va laboratoriya mashg'ulotlari; • interfoal keys-stadilar; • kichik guruhlarda ishlash; • taqdimotlar qilish; • jamoa bo'lib ishlas; • vedio materiyallar tayyorlash; • individual ishlash. • virtual reallik;

	• gamifikatsiya; • mobil platforma; • courselab;
5	VII. Kreditlarni olish uchun talablar: Fanga oid nazariy va amaliy tushunchalarini to'liq o'zlashtirish, fan yuzasidan mustaqil fikrlay olish, mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan referatlar tayorlash va uni taqdimot qilish, nazorat turlari bo'yicha berilgan topshiriqlarni o'z vaqtida topshirish.
6	VIII. Asosiy adabiyotlar ro'yxati: Raxbariy adabiyotlar: 1. Mirziyoyev SH.M. Buyuk kelajagimizni mard va oliyjanob xalqimiz bilan birga quramiz. Toshkent, "O'zbekiston", 2017 yil, 488 bet. 2. Mirziyoyev SH.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. Toshkent, "O'zbekiston", 2016 yil, 56 bet. 3. Mirziyoyev SH.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash-yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. Toshkent, "O'zbekiston", 2017 yil, 48 bet. 4. Mirziyoyev Sh.M. O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha harakatlar strategiyasi to'g'risida. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni. //Xalq so'zi gazetasi. 2017-yil 8 fevral. №28. Asosiy adabiyotlar: 1. Mukimov M.M. Trikotaj texnologiyasi. T., O'zbekiston, 2002. 2. Xanxadjaeva N.R. Naqsh hosil qilish nazariy asoslari Toshkent. 2010 y. 3. Naqsh hosil qilishda ajur, filey, ananas, kipper trikotaj to'qimalarini naqsh samarasi elementlarni ko'chirish jarayoni Qo'shimcha adabiyotlar: 1. Muqimov M.M., Ikramov SH.R. Trikotaj to'qish texnologiyasi. Toshkent, 2007. 2. Sh.R. Ikramov, R.N. Abdullaev. Maxsus texnologiya (Donali trikotaj qismi) 2015. 3. M. M. Muqimov, Sh. R. Ikromov, R. N. Abdullaev, B. F. Mirusmonov, A. E. Isaboev, N. R. Xanxadjaeva. Trikotaj ishlab chiqarish mashinalari. Toshket. 2007 y. Axborot manbaalari: 1. www.lex.uz 2. www.ziyonet.uz 3. www.legprom.uz 4. www.google.co.uz 5. w.w.w.terrot.de 6. www.sifat.uz

	7. www. mayer.com
7	Fanning o‘quv dasturi Namangan to‘qimachilik sanoati instituti Kengashining 2024-yil “28” “1” sonli bayonnomasi bilan maqullangan.
8	Fan/modul uchun mas’ullar: N.M. Karimov - Namangan to‘qimachilik sanoati instituti “Trikotaj texnologiyasi” kafedraasi dotsenti., PhD. Sh.Sh.Shog‘ofurov - Namangan to‘qimachilik sanoati instituti “Trikotaj texnologiyasi” dotsenti., PhD.
9	Taqrizchilar: Bobojanov X.T. - “To‘qimachilik sanoat mahsulotlari texnologiyasi” kafedraasi prof., t.f.d Xolmirzaev R.S.- “YANTEKS” MCHJ rahbari